

کتاب آموزشی مستحان

دین و زندگی ۳

پایه دوازدهم (ریاضی و تجربی)

تالیف: حامد محمدی

درسنامه کامل به همراه مفاهیم آیات و اشعار و تدبیر

نمونه سوالات آزمون نهایی درس به درس

سوالات تالیفی منتخب

ویرایشی ۱۴۰۲

@DINIBAHAMED

بخش اول - تفکر و اندیشه

اندیشه مانند بذری است که در ذهن جوانه می‌زند، در دل و قلب ریشه می‌دواند و برگ و بار آن به صورت اعمال ظاهر می‌گردد.

(ثمرات) اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد، استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد. علاوه بر آن می‌تواند برترین عبادت‌ها باشد.

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید:

« أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ » (برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست).

مفاهیم: بیانگر اهمیت اندیشیدن در مراتب الهی / تفکر معیار تمدن اسلامی.

أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ ← إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ

درس اول: هستی بخش

نیازمند جهان به خدا در پیدایش

هر کدام از ما، براساس فطرت خویش، خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. به روشنی می‌دانیم در جهانی زندگی می‌کنیم که آفریننده‌ای حکیم آن را هدایت و پشتیبانی می‌کند و به موجودات مدد می‌رساند.

با وجود این شناخت اولیه (فطری)، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر درباره خداوند فرا می‌خواند و راه‌های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می‌دهد. یکی از این راه‌ها، تفکر درباره نیازمند بودن جهان، در پیدایش خود، به آفریننده است. بیان این راه به شرح زیر است:

استدلال نیازمندی به خداوند در پیدایش

پدیده بودن جهان و عدم اتکا به خود در پیدایش

✓ مقدمه اول

اگر به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که وجود و هستی‌مان از خودمان نیست. در اشیای پیرامون نیز که بیندیشیم، آنها را همین‌گونه می‌بینیم؛ حیوانات، گیاهان، جمادات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها، همه را پدیده‌هایی می‌یابیم که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

احتیاج جهان به پدیدآورنده برای پیدایش

✓ مقدمه دوم

پدیده‌ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده‌ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد؛ همان‌طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.

عبدالرحمان جامی این معنا را در دو بیت چنین بیان می‌کند:

ذاتِ نایافته از هستی، بخش چون تواند که بود هستی بخش

خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب دهی

مفاهیم: اشاره به رابطه پدیده و پدیدآورنده / مقدمه دوم تمامی مخلوقات در پدید آمدن نیازمند خداوند هستند / ارتباط با آیه «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ...» / هستی‌بخش بودن خداوند بیانگر مرتبه توحید در خالقیت / بیانگر قانونمند بودن جهان خلقت.

آری در آفرینش نیز، یک موجود فقط در صورتی در وجود خود نیازمند به دیگری نیست که خودش ذاتاً موجود باشد. در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده نخواهد داشت؛ همواره بوده است و همواره خواهد بود.

نیازمندی همه پدیده‌های جهان به فراوند در پیدایش

✓ نتیجه

با توجه به دو مقدمه فوق می‌توانیم نتیجه بگیریم که ما و همه پدیده‌های جهان، در پدیدآمدن و هست شدن خود به آفریننده‌ای (خدا) نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد. این وجود برتر و متعالی خدا نامیده می‌شود.

ما و این جهان، وجودمان از خودمان نیست و پدیده هستیم.

موجوداتی که پدیده هستند در موجود شدن نیازمند وجودی هستند که وجودش از خویش باشد.

ما و این جهان به موجودی وابسته هستیم که وجودش از خویش بوده و ذاتاً موجود است.

سرچشمه هستی = خداوند تبارک و تعالی

نیازمندگی جهان به خدا در بقا

شما حتماً نام مسجد گوهرشاد را که در جوار حرم مطهر امام رضا (ع) است، شنیده اید. شاید بارها آن را دیده و در آن نماز خوانده اید. این مسجد یکی از شاهکارهای هنر ایرانی بازمانده از دوره تیموریان است و جاذبه زیادی برای گردشگران و زائران دارد. این مسجد باشکوه همچنان باقی است، اما از معمار و بنا و کارگرانی که آن را با عشق و هنر بنا کرده اند خبری نیست. آیا رابطه خدا با جهان نیز مانند رابطه بنا با مسجد است؟

اگر اندکی دقت کنیم، در می‌یابیم که یک تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد. مسجد گوهرشاد از مصالح ساختمانی مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و... تشکیل شده که هیچ کدام از آنها را بنا به وجود نیاورده است. هریک از این مصالح نیز خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی‌کند. بنا نه چسبندگی گچ را ایجاد می‌کند و نه سختی و استحکام سنگ را؛ به عبارت دیگر بنا نه اجزای ساختمان را پدید آورده و نه خواص آن اجزا را. کار بنا فقط جا به جا کردن مواد و چینش آنها است. اما خداوند، خالق سنگ و گچ و چوب، و خواص آنها و حتی خالق خود بنا است. بر این اساس وجود بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند، آنها از بین می‌روند و ساختمان متلاشی می‌گردد. به همین جهت، جهان همواره و در هر آن به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ گاه قطع یا کم نمی‌شود.

رابطه خلقت و خداوند

- پدید آوردن
- نیازمندی به خدا بعد از پیدایش
- همچون رابطه مولد برق با جریان برق

رابطه مسجد و بنا

- چینه مصالح و ساختن مسجد
- قطع رابطه بعد از پیدایش
- همچون رابطه ساعت با ساعت ساز

به عنوان مثال می توان گفت که رابطه خداوند با جهان، تا حدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود جریان برق هم قطع می گردد و لامپ های متصل به آن نیز خاموش می شوند. بنابراین، مسجد با ساخته شدن، از بنا بی نیاز می شود (همچون رابطه ساعت با ساعت ساز) اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. از این رو دائماً با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می کنند.

فهم نیازمندی به خداوند در بقا (علت)

عرض دائمی نیاز به خداوند (معلول)

زبان حال موجودات را مولوی این گونه بیان می کند:

ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست

ما چو ناییم و نوا در ما ز توست

(نیازمندی به خداوند در بقا / توحید در ربوبیت)

تا که ما باشیم با تو در میان

ما که باشیم ای تو ما را جانِ جان

(نیازمندی به خداوند در پیدایش و بقا / نفی شرک در تمام مراتب توحید)

تو وجود مطلق، فانی نما

ما عدم هاییم و هستی های ما

(نیازمندی در پیدایش و بقا / پدیده بودن موجودات / وجود مطلق خداوند)

حمله مان از باد باشد دم به دم

ما همه شیران ولی شیر عَلم

(نیازمندی به خداوند در پیدایش و بقا / پدیده بودن موجودات و فقر ذاتی آنها / ارتباط با آیه «یا ایها الناس انتم

الفقرا الی الله» / توحید در ربوبیت)

ارتباط کلی ابیات با آیه «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ».

تدبر در قرآن

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ»

(ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خدا است که بی نیاز ستوده است) (فاطر ۱۵)

مفاهیم: فقر همیشگی مخلوقات به خداوند / نیازمندی مخلوقات به خصوص انسانها در پیدایش و بقا به خداوند (انتم الفقرا) / تنها وجود مطلق و بی نیاز خداوند است (هو الغنی) و علت ستوده بودن خداوند است / عبارت «هو الغنی الحمید» به توحید ذاتی و اصل توحید اشاره دارد (درس ۲) و ارتباط با «الله الصمد» / ارتباط با شعر جامی (ذات نیافته از هستی، بخش* چون تواند که بود هستی بخش....) / ارتباط با حدیث «اللهم لا تكلنی الی نفسی طرفه عین ابداء».

«يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ» (الرحمن ۲۹)

(هر آنچه در آسمانها و زمین است، پیوسته از او درخواست می کند. او همواره دست اندرکار امری است)

مفاهیم: عرض نیاز دائمی مخلوقات به خداوند / نیازمندی به خداوند در پیدایش و بقا / «کل یوم هو فی الشان» تدبیر امور خلقت بیانگر توحید در ربوبیت (درس ۲) / فیض دائمی خداوند به مخلوقات / ارتباط با شعر مولانا (ما چو ناییم و نوا در ما ز توست* ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست.....) / ارتباط با حدیث «اللهم لا تكلنی الی نفسی طرفه عین ابداء».

۱- فکر می کنید چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟

چون همه موجودات برای لحظه لحظه وجود خود محتاج و نیازمند خدایند و اگر خداوند لحظه ای آنان را به حال خود واگذارد همه نیست و نابود می شوند؛ همچون منبع نوری که اگر یک لحظه نورافشانی نکند پرتوهای نور از بین خواهند رفت.

۲- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می شود؟

انسان در هستی خود به خدا نیازمند است و این نیاز همواره و در هر آن هست و هیچ گاه قطع یا کم نمی شود. سایر داشته های انسان که همه برآمده از نعمت وجود است نیز همه نیازمند و وابسته به لطف خداست و اگر خدا هر لحظه اراده کند می تواند آن را از انسان بگیرد. بنابراین انسان سرتاپا نیازمند خداوند است.

۳- منظور از اینکه خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است، چیست؟

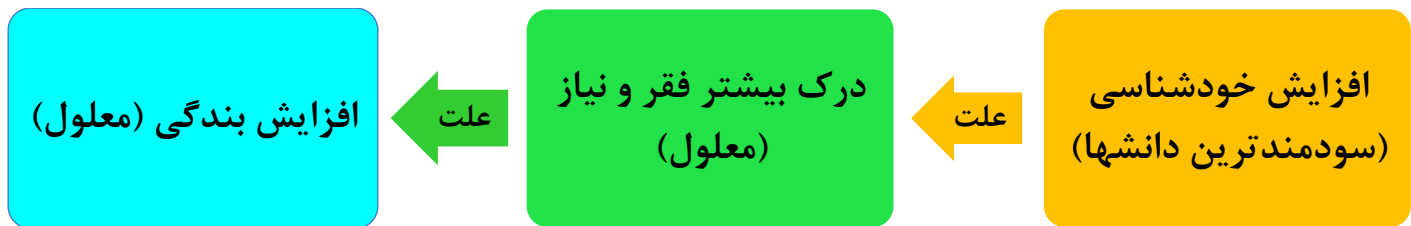
نیازهای دائمی موجودات لطف و فیض دائمی را طلب می کند، او هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده ها است. چنین نیست که خداوند، عالم را آفریده و آن را به حال خود رها کرده باشد بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می کند. بنابراین او هر لحظه دست اندرکار امری است.

آگاه، سرچشمه بندگی

انسان‌های نا آگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند، بی توجه اند؛ اما انسان‌های آگاه دائماً سایه لطف و رحمت خدا را احساس می کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می دانند.

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس و ناتوانی و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند.

رابطه معرفت و درک نیازمندی به خدا

برای همین است که پیامبر گرامی ما، با آن مقام و منزلت خود در پیشگاه الهی، عاجزانه از خداوند می خواهد که برای یک لحظه هم، لطف و رحمت خاصش را از او نگیرد و او را به حال خود واگذار نکند:

«اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» (خدایا هیچ گاه مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار)

مفاهیم: مناجات با خداوند و بیانگر ثمره درک نیازمندی به خدا / پیامبر یک انسان آگاه است و این سخن بیانگر ویژگی انسان آگاه است / اشاره به نیازمندی به خدا در بقا / ارتباط با آیه «يا ايها الناس انتم القراء...» و «يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...» / افزایش معرفت به خداوند از طریق تفکر در آیات الهی راه تقویت اخلاص.

نور هستی

قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با کلمه‌ای بیان می کند که در نظر اول برای ما شگفت انگیز می نماید. اما پس از تفکر دقیق به معنای آن پی می بریم؛ قرآن کریم می فرماید:

«اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» (خداوند نور آسمانها و زمین است) (نور ۳۵)

مفاهیم: خداوند در نظام هستی مشهود است / هر مخلوقی در مرحله پیدایش و بقا به خداوند نیازمند است / ارتباط با بیت «دلی کز معرفت نور وصفا دید...» / ارتباط با شعر «به صحرا بنگرم صحرا تو بینم...» / ارتباط با حدیث «ما رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا...» / ارتباط با آیات «يا ايها الناس انتم الفقراء...» و «يساله من في السماوات و الارض...» / بیانگر توحید در خالقیت و ربوبیت / بیانگر معیار توحید در تمدن اسلامی.

ما با نور خورشید، نور لامپ و انواع نورهای دیگر آشنا هستیم و می دانیم که خداوند از نورهایی نیست که از اجسام ناشی می شوند، یعنی منشأ مادی دارند. پس، نور بودن خداوند به چه معناست؟

نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می شود. نورهای معمولی هم این خاصیت را دارند که خودشان آشکارند و سبب آشکار شدن اشیای دیگر هم می شوند.

خداوند نور هستی است. یعنی تمام موجودات وجود خود را از او می گیرند، به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می گذارند و وجودشان به وجود او وابسته است.

به همین جهت، هر چیزی در این جهان، بیانگر وجود خالق و آیه ای از آیات الهی محسوب می شود. در واقع، هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو آنان که به دقت و اندیشه در جهان هستی می نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می کنند و علم و قدرت او را می بینند.

دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید، اول خدا دید

نکات: ارتباط با آیه «الله نور السماوات و الارض» / بیانگر معرفت عمیق در انسانها / ارتباط حدیث حضرت علی(ع) «ما رایت شیئا...» / ارتباط با آیات «آفرینش همه تنبیه خداوند دل است...» و «مهر رخسار تو می تابد ز ذرات جهان...».

و به تعبیر بابا طاهر:

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم

به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم

نکات: ارتباط با آیه «الله نور السماوات و الارض» / بیانگر معرفت عمیق در خداشناسی / ارتباط حدیث حضرت علی(ع) «ما رایت شیئا...» / ارتباط با آیات «آفرینش همه تنبیه خداوند دل است...» و «مهر رخسار تو می تابد ز ذرات جهان...».

تفکر در حدیث

امام علی(ع) می فرماید:

«ما رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ»

(هیچ چیزی را ندیدم مگر اینکه خداوند را قبل و بعد و با آن دیدم)

مفاهیم: مشهود بودن خداوند در نظام هستی / تمام کائنات نشانگر حق تعالی و آیه ای از آیات الهی است / معرفت عمیق حضرت علی(ع) علت جلوه گر شدن خداوند در نظر وی با دیدن مخلوقات است / ارتباط با دوبیتی باباطاهر و «دلی کز معرفت نور و صفا دید...» / ارتباط با آیات «آفرینش همه تنبیه خداوند دل است...» و «مهر رخسار تو می تابد ز ذرات جهان...» / بیانگر توحید در خالقیت / توحید معیار تمدن اسلامی.

مقصود امام علی(ع) از اینکه می فرماید قبل و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدم چیست؟

هر چیزی در نظام خلقت بیانگر آیه و نشانه ای از خداوند است. منظور از قبل بیانگر نیازمندی در پیدایش، منظور از همراه بیانگر نیازمندی آن به آن و لحظه ای به خداوند است و منظور از بعد بیانگر نیازمندی به خداوند در بقا و بعد از مرگ به خداوند است.

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و والاست که در نگاه نخست مشکل به نظر می‌آید، اما هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان که پاکی و صفای قلب دارند. اگر قدم پیش گذاریم و با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم، به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت چنین معرفتی را به ما خواهد چشاند.

شرط دستیابی به معرفت عمیق

حرکت با عزم و تصمیم

قوی (درس ۸ دهم)

قدم پیش گذاشتن

ثمرات دستیابی به معرفت عمیق

مشمول امداد الهی
(سنت توفیق
الهی) (درس ۶)

چشیدن لذت
معرفت عمیق
به کام انسان

ناتوانی در شناخت ذات و چیستی خداوند

اکنون ممکن است برای شما این سؤال پیش آید که آیا می‌توان به ذات خداوند پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟ در پاسخ می‌گوییم: موضوعاتی که می‌خواهیم درباره آنها شناخت پیدا کنیم، دو دسته‌اند:

امور مفرد:

دسته اول موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می‌گیرند، مانند گیاهان، حیوان‌ها، ستارگان و کهکشان‌ها؛ حتی کهکشان‌های بسیار دور هم ممکن است روزی شناسایی شوند و انسان بتواند به ماهیت و ذات آنها دست یابد. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد، زیرا همه آنها اموری محدود هستند.

امور نامفرد:

دسته دوم موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آنها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی‌توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی‌تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

موضوعات قابل شناخت

بنابراین، با اینکه ما به وجود خداوند به عنوان آفریدگار جهان پی می‌بریم و صفات او را می‌توانیم بشناسیم، اما نمی‌توانیم ذات و چیستی او را دریابیم؛ از همین رو پیامبر اکرم (ص) فرموده است:

«تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» (در همه چیز تفکر کنید، ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.)

مفاهیم: ناتوانی انسان در شناخت ذات خداوند / وجوب تفکر در موضوعات مختلف از جمله صفات الهی / حرمت تفکر در ذات خداوند / بیانگر محدود بودن ذهن انسان در شناخت ذات الهی / عبارت «تفکروا فی کل شیء» با حدیث «افضل العباده ادمان التفکر...» ارتباط دارد / تفکر معیار تمدن اسلامی.

صفات خداوند	هستی خداوند	ذات خداوند	شناخت ←
ممکن	ممکن	ناممکن	← تفکر
توصیه شده	توصیه شده	نهی شده	

اندیشه و تحقیق

با وجود شباهت‌های ظاهری رابطه خدا و جهان با رابطه ساعت ساز و ساعت، تفاوت‌های این دو رابطه را بنویسید.

رابطه جهان با خداوند

- خداوند هم هستی بخش و هم نظم دهنده خلقت است.
- دوام و بقای خلقت به خداوند وابسته است.

رابطه ساعت و سازنده اش

- ساعت ساز هستی بخش اجزاء نیست و فقط نظم دهنده است (همچون بنا).
- دوام و بقای ساعت به ساعت ساز وابسته نیست.

سوالات منتخب نهایی

- (۱) نیازمندی جهان به خدا در پیدایش را با دو مقدمه و یک نتیجه استدلال نمایید.
- (۲) چرا نمی‌توان به ذات خدا پی برد و چیستی او را مشخص کرد؟
- (۳) چرا رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید»؟
- (۴) ثمره درک نیازمندی به خدای بی‌نیاز چیست؟
- (۵) چرا نوجوانان و جوانان در معرفت خداوند موفق‌تر هستند؟
- (۶) با توجه به آیه «يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ» نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می‌شود؟
- (۷) چرا پیامبر اسلام (ص) عاجزانه از خداوند می‌خواهد او را به حال خود واگذار نکند؟
- (۸) با توجه به آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» معنای اینکه خداوند نور آسمانها و زمین است، چیست؟
- (۹) یک موجود در چه صورتی، در وجود خود نیازمند به دیگری نیست؟
- (۱۰) رابطه خداوند با جهان را تا حدی می‌توان به چه چیزی تشبیه نمود؟
- (۱۱) چرا رسیدن به معرفت عمیق «خدا را با هر چیزی دیدن» هدفی قابل دسترس به ویژه برای نوجوانان و جوانان است؟
- (۱۲) انسان بر اساس خدا را می‌یابد و حضورش را درک می‌کند که به آن شناخت اولیه گویند.
- (۱۳) «خدا را با هر چیزی دیدن» برای انسان، چگونه معرفتی است؟
- (۱۴) هر موجودی به آفریننده نیازمند است. (ص-غ)
- (۱۵) با ذکر استدلال، اثبات کنید که ذات و چیستی خداوند قابل شناخت نیست.

سوالات منتخب کنکور سراسری

۱. برترین عبادت کدام است و ثمره آن چگونه ظاهر می گردد؟

تجربی داخل ۱۳۹۸

- (۱) ادمان التفکر فی الله و فی قدرته - نیازمندی به خدا
- (۲) ادمان التفکر فی الله و فی قدرته - شکوفایی استعدادها
- (۳) من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار - نیازمندی به خدا
- (۴) من یعیش بالاحسان اکثر ممن یعیش بالاعمار - شکوفایی استعدادها

۲. بیت زیر، بیانگر کدام آیه شریفه است؟

"ما همه شیران ولی شیر علم *** حمله مان از باد باشد دم به دم"

زبان داخل ۱۳۹۹

- (۱) ﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ﴾
- (۲) ﴿قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾
- (۳) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
- (۴) ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ﴾

۳. پیام کدام آیه شریفه، حاکی از آن است که هر موجودی در حدّ خودش تجلّی بخش خداوند و نشانگر حکمت و قدرت الهی است؟

تجربی داخل ۱۳۹۹

- (۱) ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾
- (۲) ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾
- (۳) ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
- (۴) ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾

۴. با توجه به حدیث شریف "لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ..." پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند درباره چه چیزی فکر نکنید و علّت آن چیست؟

هنر داخل ۱۳۹۴

- (۱) چیستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی های خداوند امکان پذیر نیست.
- (۲) هستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی های خداوند امکان پذیر نیست.
- (۳) چیستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیز احاطه بر آن است.
- (۴) هستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیز احاطه بر آن است.

۵. از آیه شریفه ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...﴾ کدام مفهوم، دریافت می شود؟

(۱) هر چیزی در این جهان، نشانگر نور خالق و پروردگار جهان است و روشنی بخش آسمان و زمین می باشد.

(۲) شناخت ذات خداوند، معرفتی عمیق و والا است که در نگاه نخست مشکل، اما هدفی قابل دسترسی است.

(۳) هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است.

(۴) خداوند نور هستی است و تمام موجودات تنها در مرحله پیدایش وجود خود را از او می گیرند و به سبب او نورانی می شوند.

ریاضی داخل ۱۳۹۹

درس در یک نگاه

هستی بخش

شناخت اولیه از خدا فطری / شناخت عمیق از خداوند تفکر
درباره نیازمندی به خدا

نیازمندی به خداوند در پیدایش: پدیده بودن مخلوقات و نیاز به
پدید آورنده واجب الوجود در موجود شدن (یا ایها الناس انتم
الفقراء الى الله)

نیازمندی به خداوند در بقا

نیازمندی به خداوند همچون لحظه نخست خلق شدن و
نیازمندی در هر آن و کم نشدن این نیاز (مولد برق و جریان برق)
(یساله من فی السموات و الارض کل یوم هو فی الشان)

افزایش خودشناسی علت افزایش درک فقر و نیاز به خداوند و در
نتیجه افزایش بندگی

(اللهم لا تكلنی الى نفسی...)

خداوند نور هستی (پدیدآورنده و هستی بخش) و هر مخلوقی
نشانه‌ای از نشانه‌های الهی و بیانگر صفات الهی
معرفت عمیق و برتر، دیدن خداوند در همه امور

ناتوانی در شناخت ذات و چیستی خداوند (حقیقت خداوند
نامحدود - ذهن محدود ما ناتوان در شناخت امور نامحدود -
ممنوعیت تفکر در ذات خدا)

توانایی شناخت هستی و صفات الهی (توصیه به تفکر و
برترین عبادت)